

21. YÜZYILDA YENİ BİR SAVAŞ TÜRÜ: TİCARET SAVAŞLARI VE YENİ KORUMACILIK

A NEW TYPE OF WAR IN THE 21ST CENTURY: TRADE WARS AND NEW PROTECTIONISM

Celal KIZILDERE

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Erciş İşletme Fakültesi celalkizildere@gmail.com Van/Türkiye

ÖZET

Büyük ekonomik ve finansal krizlerden sonra genellikle devletler, uyguladıkları ekonomi politikalarını gözden geçirme ihtiyacı duyarlar. Bu bağlamda yaşanan son 2008 küresel finansal kriz, ülkelerin ekonomik ve siyasi amaçları doğrultusunda uygulamaya çalıştıkları korumacı politikaları, daha çok gündeme getirmiş ve daha belirgin kılmıştır. Korumacılık anlayışı, özellikle gelişmiş Avrupa ülkelerinde daha çok ön plana çıktığı için, ekonomik göstergeleri bozulan birçok ülke, korumacı tedbirlerin uygulanması gerektiği konusunda uzlaşıya varmışlardır. Başka bir deyişle küreselleşme politikalarına olan güvenin azalması sonucu, korumacılık politikalarına doğru geri dönüş süreci başlamıştır. Bu süreç doğrultusunda başlayan kur savaşları ve onun ticaret savaşlarına dönüşümü, dünya ekonomisinde yeni güçlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İşte korumacılık mı?- serbest ticaret mi? sorusuna cevap bulmanın amaçlandığı bu çalışmada, önce korumacılık her yönüyle ele alınmakta, daha sonra ülkelerin izledikleri korumacı politikalar, kur ve ticaret savaşları ekseninde detaylı bir şekilde irdelenmektedir. Sonuçta korumacılık politikaları yerine serbest ticaretin benimsendiği görüşü ağırlık kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni korumacılık, Kur savaşları, Ticaret savaşları.

ABSTRACT

After major economic and financial crises, states often need to oversee their economic policies. In this context, the recent global financial crisis the protectionist policies the countries are trying to implement in line with their economic and political goals, has brought more agenda and more pronounced. Many countries with distorted economic indicators have reached consensus that protectionist measures should be implemented, as protectionism is more prevalent, especially in developed European countries. Thus, as a result of the decrease in confidence in globalization policies, the process of returning to protectionism policies has begun. The currency wars that started in this process and its transformation into trade wars led to the emergence of new forces in the world economy. Is it protectionism - free trade? In this work, firstly protectionism is dealt with in every direction, then protectionist policies that countries follow are examined. Moreover, in the study, the protectionist policies that governments apply in different ways are extensively explained in the axis of trade and currency wars. As a result, the view that free trade is adopted instead of protectionism has gained importance.

Keywords: New protectionism, Currency wars, Trade wars.

1. GİRİŞ

Uluslararası ticaretin ülkenin iç piyasasında yarattığı refah, dünyanın pek çok ülkesini dış ticarete yöneltmiştir. Özellikle savaş ve kriz gibi istikrarsız ve zor dönemlerde ülkeler dış ticaretten edindikleri refahı kaybetmemek adına, kurlara müdahale etmiş ve rekabetçi devalüasyonlarla kur savaşlarını sürdürmüştür. Ulusal paralarının değerini düşürerek ihracatlarını artıran ülkeler, ülke içinde istihdam ve üretim yaratırken, partner ülkelerin dış ticaretini negatif yönde etkilemiştir.

İkinci dünya savaşından sonra kur savaşları küresel anlaşmalarla azaltılmış ve 1980'lerden itibaren dünya genelinde kura müdahale etmeyen politikalar benimsenmiştir. Ancak dünyanın en büyük ekonomilerinden Çin, zaman zaman çeşitli amaçlarla kura müdahale etmekte ve kur savaşı kavramını tekrar gündeme getirmektedir. Özellikle son zamanlarda Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Çin arasında yaşanan gerilim bunun açık göstergesidir. Çünkü ABD, Çin'e ulusal parasının değerini düşük tutmaması adına baskı yapmaktadır. Ancak Çin ve diğer ekonomiler paralarının değerlerini artırırsalar bile sorun çözülmeyecektir. Çünkü takınılan bu tavır sonucunda ilgili ülkelerin, dış ticaret bilançoları bozulacak ve içi piyasalarında işsizlik gibi bir takım ekonomik istikrarsızlıklar baş gösterecektir. Söz konusu ülkeler bahsedilen bu olumsuzluklarla karşılaşmamak için stratejilerini değiştirerek, başka seçenekler deneyeceklerdir. Örneğin; ekonomilerin çoğu ulusal paralarının aşırı değerlenmesini önleyerek, hem bu risklerden korunmuş olacak, hem de sermaye hareketleri ile

büyümeye çalışmış olacaklardır. Ayrıca gelişmiş ekonomiler aşırı gevşek para politikaları ile de aynı zamanda ekonomik daralmadan ve olası risklerden kurtulmuş olmakta, bunun doğal sonucu olarak da kur savaşları kaçınılmaz olmaktadır (Civelek, 2010: 16).

Bir ülkenin ekonomisi çok yavaş büyüdüğünde hükümetler, genel olarak ya kamu harcamalarını arttırmaya ya da vergileri azaltarak faiz oranlarını düşürürler. Bu seçeneklerin hiçbiri mevcut olmadığına ise, hükümetler genellikle ihracatlarını yabancılara daha cazip hale getirmek için paralarının değerini düşürmeye başka bir ifadeyle devalüasyona başvururlar.

2008-2009 küresel ekonomik ve mali krizinin ardından, dünya çapında birçok hükümet, mali ve parasal uyarılar dahil olmak üzere, ulusal ekonomilerini desteklemek için bir çok ekonomik politikalar benimsemişlerdir. Bu politikanın parasal tarafında, 2008 yılından başlayarak Kanada, Çin, Euro bölgesi, İsveç, İsviçre, İngiltere ve ABD merkez bankalarının koordine ettiği bir eylem yer almakta ve kısa vadeli faiz oranlarını düşürmek için uygulamaya konulmaktadır (Bowdler ve Radia 2012: 5).

ABD'de, 2009 yılında kabul edilen Amerikan Kurtarma ve Yeniden Yatırım Yasası kapsamında büyük bir mali teşvik paketi oluşturmuştur. Ancak yetkililer, mali önlemlerin ekonomik iyileşmeye yetecek kadar olmadığını ifade ederek memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca, Federal Rezerv başkanı Ben Bernanke, aynı yıl Londra Ekonomi Okulu'nda yapmış olduğu bir konuşmasında, ekonomiye sürdürülebilir bir ivme kazandırmak için ek güçlü önlemlerin alınması gerektiğini söylemiştir. Bernanke'nin bahsettiği güçlü önlemler arasında özellikle, finansal kuruluşların bilançolarındaki sorunlu varlıkların kamu alımları yoluyla kaldırılması yer almıştır (Bernanke 2009: 22).

Bernanke'nin sorunlu varlıkların kamu alımlarına atıfta bulunması, ekonomistlerin, parasal genişleme (QE) olarak bilinen bir politikayı içeren geleneksel olmayan para politikası olarak adlandırdıkları olgunun anahtarı olduğu yönünde değerlendirmelerine sebep olmuştur. Bowdler ve Radia'nın belirttiği gibi, QE esas olarak merkez bankası parasının ihraç edilmesiyle finanse edilen büyük ölçekli varlık alımlarını içermektedir. Federal Rezerv Bankası ile birlikte İngiltere Merkez Bankası ve Japonya Merkez Bankası, bu tür büyük ölçekli varlık alımlarının programlarını hayata geçirmişlerdir.

İşte dünya ekonomilerinin uygulamış oldukları bu tür para politikalarının sonucunda da kur savaşları kaçınılmaz olmaktadır. Bu çalışmanın odak noktasını oluşturan ticaret savaşları, kur savaşları ekseninde etraflıca ele alınmakta ve ülkelerin uyguladıkları yeni korumacılık araçlarına değinilmektedir.

2. LİTERATÜR

Aslında bir süredir unutulduğu için kur savaşları hakkında çok fazla bir akademik çalışma olmamakla birlikte, son zamanlarda tekrar ticaret savaşları popüler olmaya başlamıştır. Sebebi ise, ABD'nin Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülkeye çelik ithalatında ek gümrük vergiler koymasındadır. Yapılan çalışmaların çoğunun politik notlar ve gazete makalelerinden ibaret olduğu görülmüştür. Sınırlı sayıda da olsa bu konuda yapılan yurt içi ve yurt dışı bazı akademik çalışmalar da bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını aşağıda değinilmeye çalışılmıştır.

Alagöz ve Yapar (2007), "Görünmez Engeller: Serbest Ticarete Bir Engel Mi?" adlı çalışmalarında, görünmez engellerin asgariye indirilmesi veya tamamen kaldırılabilmesi için mevcut hakların son derece iyi kullanılması ve böylece taraflara dış ticarete eşit şartlar tanınması gerektiğini vurgulamışlardır.

Dadush and Eidelman (2011), kur savaşları endişesinin 1930'lara dayandığını, bu yıllarda Fransa, Yunanistan ve İspanya gibi ülkelerin paralarını pek çok kez yüksek oranlarda devalüe ettiğini belirtmiştir. Bunun üzerine yazarlar, uluslararası parasal sistemin, daha da geliştirilmesini ve IMF'nin rolünün arttırılmasını önermişlerdir.

Eğilmez, (2013), “Kur Savaşları” adlı makalesinde, Yerli üreticiyi koruma adına bebek sanayi argümanına değinmiştir. Sonuçta kapitalist sistemin uluslararası ticaretten yana olduğunu vurgulamıştır.

Pınar ve Uzunoğlu (2013), kur savaşlarının komşu ülkeyi zarara uğratma politikalarından türediğini ifade etmişlerdir. Bu politikada ithalatı sınırlayıcı ve ülke içi üretimi destekleyici bir yaklaşıma sahip olan karar vericiler, partner ülkede üretimin azalmasına ve işsizliğin artmasına yol açacak davranışlar sergilemektedirler. Çünkü yurtiçi üretimin artmasıyla, partner ülkeden yapılacak ithalat azalacak, bu da partner ülkenin üretimini ve istihdamını etkileyecektir. Çalışmanın sonucunda, ülke içi refahı artırmanın yolunun, dış ticaret politikaları değil, ülke içi üretim ve istihdamı artıracak politikalar olduğu belirtilmiştir. Öte yandan merkez bankalarının ve diğer parasal otoritelerin bireysel kararlar vermek yerine, küresel bir koordinasyona göre politika belirlemeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Brown, (2013), “Currency Wars” adlı çalışmasında, Brezilya Maliye Bakanı Guido Mantega’nın 2010 Ekim’inde ilk kez Kur Savaşları terimini kullandığını ifade ederek, kur savaşlarının Amerika Birleşik Devletleri ile Japonya’nın karşılıklı devalüasyonları ile başladığını belirtmiştir.

Włodarczyk, (2014), “Is There a Global Currency War?” adlı çalışmasında, serbest sermaye akışı koşullarında, gelişmekte olan piyasalar ve finansal piyasaların her zaman bir kur savaşı tehlikesi ile karşı karşıya kaldıklarını vurgulamıştır.

Yücel, (2015), “Uluslararası Stratejik Ekonominin Akıl Oyunları: Kur Savaşları ve Stratagemler” adlı çalışmasında, Uluslararası ticareti sınırlayan tarife benzeri engellerin kullanılmaması adına yoğun çalışmalar yapıldığını ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşların olası kur savaşlarını engellemek için gerekli tedbirleri alması gerektiğini vurgulamıştır.

Ertürk, (2017), “Ticaret Savaşları ve Dünya Ekonomisine Etkileri” adlı çalışmasında, başlayan kur savaşları ve onun ticaret savaşlarına dönüşümü, dünya ekonomisinde yeni güçlerin ortaya çıkmasına sebep olurken, bu tür korumacılık politikaları aslında bir çıkış olmamakta, aksine yeni krizlere sebep olmaktadır. Krizden çıkma bahanesiyle uygulanan korumacı politikalar ve kurda oynamalarının tümü aslında dış ticarete kazanç sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Dış ticaretten kazanç sağlamak amacıyla yapılan bu politikalar, ülkeler arasında ticaret savaşlarına dönüşmektedir.

Ünay ve Dilek, (2018), “Yeni Korumacılık ve Ticaret Savaşları” adlı çalışmalarında, konuyu teorik olarak değerlendirip, analiz etmişlerdir. Sonuçta, küreselleşen dünyada artarak ciddileşen kur savaşlarından korunmak için yeni stratejiler geliştirmenin önemini vurgulamışlardır.

Kuneralp, (2018), “Korumacılık Savaşları Mı Başlıyor?” adlı çalışmasında, konuyu teorik çerçevede ele alarak, ikinci dünya savaşından sonra bir daha böyle acı tecrübeler yaşanmaması için uluslararası kuruluşların etkinliğinin artırılması gerektiğinin altını çizmiştir.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Korumacılık ve Yeni Korumacılık

Korumacılık, herhangi bir ülkenin yerel üreticilerini, dış rekabet karşısında korunmasını ön plana çıkaran düşünce yapısına dayanan dış ticaret politikası olarak bilinir. Bu aynı zamanda bebek sanayi tezi argümanına dayanır (Efere, 2002 ve Robert, 2001). Korumacılığın en tehlikelisi ise, finansal korumacılıktır (Hufbauer and Stephenson, 2009:2).

2007-2009 yıllarında yaşanan küresel ekonomik krizin ardından, uluslararası ticarete konulan engellerde artış gerçekleşmiş ve son yıllarda, özellikle ABD olmak üzere, birçok ülkede içe dönük korumacı ekonomi politikaları giderek artan ölçüde gündeme gelmiştir. Son olarak, Mart ayında ABD, çelik ve alüminyum ithalatına gümrük vergisi uygulamaya başlamıştır. Gerek bu durum gerekse Çin ve Avrupa Birliği’nin söz konusu vergilere aynı şekilde karşılık vereceklerini açıklamaları, küresel ekonomide korumacı ticaret politikalarının giderek güçlendiği şeklindeki

alguların yükselmesine neden olarak, bir ticaret savaşının başlayacağına ilişkin endişeleri beraberinde getirmiştir (Eğilmez, 2013).

Kuşkusuz küresel alandaki ekonomik faaliyetler yavaşladıkça finansal yapının varlığını sürdürmesi zorlaşmış ve dünya ticaret akımlarında düşüş gözlenmeye başlamıştır. Nitekim küresel krizin derinleşmesi ile birlikte küresel boyutta yaşanan durgunluk, etkisini uluslararası ticaret alanında da göstermiş ve birçok sanayileşmiş ülkenin dış ticaret hacmi, bir önceki yıla göre %20'lerin üzerinde daralmıştır. 2008 yılında başlayan bu düşüş, bütün büyük ekonomileri derinden etkilemeye başlamıştır. Bu bağlamda gerek söz konusu endişeler gerekse ekonomik belirsizlik ortamı, küresel krize çözüm arayışları içerisinde olan birçok ülke önlem alma noktasında hareket etmişlerdir (Durusoy, 2013:511). Önlemlerin başında da karşılıklı olarak ulusal paraların değerini indirmek gelmektedir. Ayrıca tarifeler gibi kısıtlayıcı ticaret politikalarını uygulamak da ayrı bir seçenek olarak düşünülmüştür (Brown, 2013: 5).

Dünya ekonomisi içinde ülkelerin az gelişmiş, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler olarak sosyo-ekonomik ayırma tabi tutuldukları görülür. Hangi gelişmişlik sınıfında olursa olsun bütün ülkeler iç ekonomik yapılarını birtakım dış ekonomik tehditlere karşı ya da fırsatlara yönelik farklı şiddetlerde korumacı ekonomi politikaları uygulamaktadırlar. Bu yaklaşım bilinen en liberal ülkeler için de geçerlidir. Bu tür dış ticaret politikalarındaki asıl amaçlar, dış ödeme dengesizliklerini giderme, dış rekabetten korunma, iç ekonomik istikrarın sağlanması, hazineye gelir elde etme, dış piyasada rekabetçi güç elde etme ve ekonomik kalkınma olarak sıralanabilir (Pınar ve Uzunoğlu 2013: 8).

En yaygın korumacı dış ticaret politika araçları olarak, gümrük vergileri, üretim ve miktar kotaları, ithal yasakları, bürokratik engeller, görünmez engeller, ihracat teşvikleri ve tarife benzeri faktörler sayılabilir. Ancak özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra somut olarak gerçekleşmeye başlayan ekonomik entegrasyonlar, uluslararası antlaşmalar ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ/WTO) gibi uluslararası ticareti şekillendiren kuruluşlar, korumacı dış ticaret politikalarının uygulanmalarında ciddi kısıtlamalar getirmişlerdir. Bu gelişmeler ülkeleri, koruyucu döviz kuru politikalarını uygulamaya yöneltmiştir. Bu durum aynı zamanda kur savaşlarının da başlangıç nedeni olmuştur (Pınar ve Uzunoğlu 2013).

3.2. Korumacılığın Tarihsel Gelişimi

Tarihsel açıdan korumacılık anlayışının kökeni merkantilizme dayanmaktadır. Hatta Ünay ve Dilek 2018 tarafından korumacılık anlayışının 15. Ve 16. yüzyıllarda yaygın bir iktisadi görüş olarak benimsenen merkantilizmden önce fizyokratlara dayandığı ifade edilmektedir. Merkantilizm ise kıymetli madenlere önem veren ve bir ülkenin zenginleşmesi için diğer ülke ya da ülkelerin fakirleşmesi anlamına gelen ekonomik bir olgu olarak ifade edilebilir (Ünay ve Dilek 2018: 5).

Ticaret savaşlarının en önemli iki örneğinden biri I. Dünya Savaşı öncesi tırmanan siyasi gerilimin getirdiği korumacılık akımlarıdır (Köylüoğlu, 2018). Korumacılık akımları giderek sertleşmiş, daha sonra bu eğilim tarafları, savaşa kadar götürmüştür.

Ticaret savaşlarının ikinci en önemli örneği ise 1929 Büyük Buhranı sonrasında Hoover Yönetiminin, panik ile depresyona girmiş olan ABD ekonomisinde yerel sanayi kapasite kullanımını yükseltmek ve işgücü piyasasını canlandırmak amacı ile gümrük duvarlarını daha da yükseltmesi olmuştur. Teoride Hoover yönetimi, dünyanın en büyük ekonomisini bu şekilde depresyondan çıkarabileceğini varsaymasına rağmen, pratikte ekonominin görünmez çarkları tam ters yönde işlemiştir. Diğer büyük ekonomiler de gümrük duvarlarını yükseltip, kendi aralarında özel ticaret anlaşmaları yaparak önlem aldıkları için, dünya ticareti daha da olumsuz etkilenmiştir. Bu da depresyonun daha da derinleşmesine ve dünya çapına yayılmasına sebep olmuştur. Derinleşen depresyon orta ve düşük gelirli insan topluluklarını daha da fakirleştirerek, toplumların başka arayışlar içine girmelerine sebebiyet vermiştir (Köylüoğlu, 2018).

Böylece kur savaşı terimi, 1930'larda ekonomi literatürüne girmiştir. Bu dönem, dünya genelinde hükümetlerin paralarını, altın standardına indirgemeye başladığı dönemler olmuştur. Büyük buhrandan sonra, birçok ülke para biriminin değerini koruyamamıştır. Brezilya Maliye Bakanı Guido Mantega ise, bu terimi ilk olarak Eylül 2010'da kullanmıştır (Brown, 2013: 20).

Günümüzde ise ekonomistler, Çin'de Yuan'a uygulanan devalüasyonla aynı şeyin gerçekleşeceğinden endişe etmektedirler. Çünkü milyonlarca Amerikalı işini, son yirmi yıldır maliyet düşüklüğünden dolayı Çin'e taşımıştır (Spanek, 2016: 3).

Aslında tarihsel olarak, ülkeler genellikle para birimlerinin değerini yüksek tutmak istedikleri için, bu tür devalüasyonlar nadir olmuştur. Ancak büyük buhran sırasında ülkelerin, altın standartlarını terk ettiği ve ekonomilerini canlandırma girişiminde buldukları için devalüasyonları kullanarak bir istisna yapmışlardır. Doğal olarak ticaret ortakları bu duruma tepkisiz kalmamışlardır. Partnerlerin de aynı şekilde devalüasyonlara başvurması sonucunda da ticaret savaşları kaçınılmaz bir hal almıştır. Ancak her iki taraf da bu uygulamanın dünya ticaretine zarar verdiğini düşünmekten vazgeçememişlerdir. Çünkü paranın değerinin düşürülmesi ihracatın daha rekabetçi olmasını sağlarken, ithalatı pahalı hale getirerek vatandaşların satın alma güçlerini azaltmaktadır.

Avrupa Merkez Bankası, Ocak 2015'te yeni bir niceliksel genişleme programı başlattıktan sonra, bir kez daha kur savaşları gündeme gelmiştir. Böylece Pekin hükümetinin, Washington yönetiminin ithal çelik ve alüminyuma getirdiği gümrük tarifelerine cevaben ABD'den ithal edilen yaklaşık 3 milyar dolar tutarındaki 128 ürüne yüzde 15 ila yüzde 25 vergi uygulanacağını bildirmesi üzerine yeni bir kur savaşının başladığının göstergesi olarak kabul edilebilir (Köylüoğlu, 2018). Bunun üzerine küresel piyasalar, iki ülkenin adımlarının bir ticaret savaşını başlatacağı endişeleriyle dalgalanmış ve borsalar büyük değer kaybına uğramıştır.

4. TİCARET SAVAŞLARI

Ticaret savaşları, ülkelerin birbirlerine karşı gümrük kotaları oluşturarak yaptıkları ekonomik savaşa verilen addır. Bu terim uzun zamandır kullanılmamasına rağmen, ABD'de yapılan son başkanlık seçiminden sonra tekrar hatırlanmış oldu. Aslında korumacılık ve gümrük duvarları, Merkantilizm Çağından beri (15.-18. yüzyıllar) devletlerin en önde gelen ekonomik araçlar arasında yer almıştır (Köylüoğlu, 2018: 19).

Rekabetçi devalüasyonlar olarak da bilinen kur savaşları, ülkelerin para birimlerinin döviz kurunun diğer para birimleriyle ilgili olarak düşmesine neden olarak diğer ülkelerden ticari bir avantaj elde etmek istemeleridir. Yani bir ülke para biriminin değeri yabancı para birimi karşısında düşmesi sonucu, ihracatı diğer ülkelerden daha rekabetçi hale gelir ve ülkeye yapılan ithalatlar gittikçe daha pahalı hal alır ki, bu durum söz konusu ülke için dış ticarete bir avantaj sağlamış olur. Ancak, ithal mallar için fiyat artışları vatandaşların satın alma gücüne zarar verdiği için pek fazla tercih edilen bir olgu olmamakla birlikte, diğer ülkelerin de benzer stratejiler izlemesi sonucu uluslararası ticarete genel bir düşüşe yol açabilir.

Dar anlamda ticaret savaşları, iki veya daha fazla ülkenin birbirlerine karşı uyguladıkları ticari tarifeler nedeni ile ortaya çıkan anlaşmazlık veya çatışmalar anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, ticari tarifeler üzerinden yürütülen anlaşmazlık kolaylıkla, dış ticareti kısıtlamaya, engel ve yasaklara veya hatta yaptırımlara yol açabilir. Ekonomik ilişkiler itibarı ile parlayan saman alevi, siyasi bir yangına dönüşebileceği gibi, siyasi sürtüşme ve restleşmeler kolaylıkla ikili veya çok taraflı ticaretin zor durumda kalmasına da neden olabilir. Bu durumda ise tüketiciden üreticiye, dağıtıcıdan araştırmacıya kadar hemen hemen bütün ekonomik aktörlere zarar verebilir (Sepanek, 2016).

Meakin (2018)'e göre standart görüş, politika yapımcıların döviz kurlarını aşağıya doğru sürdüğünü ya da çok düşük seviyelerde tuttuklarını varsaymaktadır. Böylece bir ülkenin ihracatçıları tarafından üretilen mallar, yurtdışında daha ucuza satılabilmekte ve bu da ekonomiye bir avantaj sunmaktadır. Diğer ülkeler misilleme yaptıkları an kur savaşı da başlamış olmaktadır (Meakin, 2018).

Son yıllarda özellikle ABD'de yaşanan siyasi değişimlerle birlikte, bu süreç daha da hızlanmıştır. Çünkü Çin, birçok ABD ürününe ek vergi getirme kararı almıştır. Bu durum Amerikan ekonomisine zarar vermiştir.

2008 mali krizi tarafından tetiklenen durgunluktan çıkmak ve ekonomilerini korumak için ülkeler, geleneksel olmayan para politikalarını benimserken ABD, Japonya ve Avrupa, gibi ülkeler, ekonomilerini canlandırmak için faiz indirimlerine ek olarak tahvil alım planları da kullanmışlardır (Meakin, 2018: 36).

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüzde uygulanan yeni korumacılık, çoğu ülke tarafından değişik yollarla uygulanmaktadır. Özellikle G20 Ülkeleri bu konuda oldukça mesafe kat etmişlerdir. Nitekim bu uygulamalar son 2008 küresel krizden sonra daha da belirginleşmiştir. Ancak burada uygulanan çifte standart da ihmal edilmemesi gereken ayrı bir argümandır. Şöyle ki, gelişmekte olan ekonomiler sıkı para politikaları ile karşı karşıya kalırken, başta ABD olmak üzere diğer gelişmiş ülkeler parasal genişleme yoluyla krizin etkilerini minimize etmeye çalışmışlardır.

Bütün bu gelişmeler ışığında, ticaret hacimlerinin artırılması ve mevcut küresel krizden çıkmak veya herhangi bir krizle karşılaşmamak için kurlara müdahale edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak kurlara müdahale etmek misilleme getireceği ve üretim ile istihdama herhangi bir katkı sağlayamayacağı ayrıca korumacılık politikalarını gündeme getireceği için geçerli bir çözüm olamayacaktır. Bunun için ülkelerin daha çok ekonomilerinin iç dinamiklerini ön plana almaları gerekmektedir.

Küresel ekonomiler açısından bakıldığında ise, Merkez Bankaları tarafından alınan bu çeşit ciddi önlemlerin küresel ticaretin dengelerini bozacağını ve kur savaşlarını, uzun süre gündemde tutma ihtimalinin yüksek olacağını işaretleri olarak algılanmaktadır.

ABD'nin çelik ve alüminyum tarifeleriyle tetiklenen küresel ticaret savaşı en büyük etkisini ihracatçı ülkeler üzerinde hissettirmiştir. Sonuçta uluslararası ekonomiler küreselleşen dünyada sürekli olarak etkileşim içindedirler. Dolayısıyla bir ülkenin ithalatı başka bir ülkenin ihracatıdır. Yani komşudan çal mantığının yanlış olduğu söylenebilir. Zaten kapitalist sistemin de istediği bu değildir. Zira 2008 Küresel Ekonomik Krizi sonrasında henüz yeni bir ekonomik düzen, örneğin 1944 ve 1971'deki gibi kurulmamıştır. Dünya halen hassas dengeler üzerindedir.

Sonuç olarak, bir sonraki kur savaşının sonucu henüz görülmediği için, olası bir kur savaşının tetikleyeceği ticaret savaşlarından kaçınmanın en iyi yol olacağı konusunda geniş bir uzlaşmaya ihtiyaç vardır. Bu da ancak bütün dünyanın benimseyeceği, devalüasyonların olmadığı korumacılıktan uzak ve serbest ticaretin bütün kurallarıyla işleyeceği uluslararası bir parasal sistemin geliştirilmesi, uluslararası koordinasyonun sağlanması ve ilgili kuruluşların tam yetki ile donatılması ile mümkün görünmektedir.

KAYNAKÇA

Alagöz, M., ve Yapar, S., (2007), "Görünmez Engeller: Serbest Ticarete Bir Engel Mi?", Akademik Bakış, Sosyal Bilimler E-Dergi, Sayı, 11, Kırgızistan.

Bernanke, B., (2009). "The Crisis and The Policy Response", Stamp Memorial Lecture at LondonofSchoolEconomics <http://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/bernanke>. E.T. 28.05.2018.

Bowdler, C., and Radia, A., (2012). "Unconventional Monetary Policy: The Assessment", Oxford Review of Economic Policy Sayı, 28.

Brown, G.S., (2013), "Currency Wars", Western Asset, <https://www.westernasset.com/us/en/pdfs/whitepapers/currency-wars-2013-03.pdf>. E.T.17.06.2018.

- Brown, D., (2018). “We're Back to Currency Wars, and Here's Why That is Bad For Markets”, South China Morning Post, Opinion, <http://www.scmp.com/business/companies/article/2130983/were-back-currency-wars-and-heres-why-bad-markets>. E.T.25.05.2018.
- Civelek, U., (2010), “Sermaye Hareketleri ve Kur Savaşları”, Arka Plan, Dünya Gazetesi, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/sermaye-hareketleri-ve-kur-savaslari/8088>. E.T. 01.06.2018.
- Dadush, U., & Eidelman, V., (2011). “Currency Wars”, Carnegie Endowment for International Peace.
- Durusoy S. (2013), “Krizin Orta ve Uzun Vadeli Yıkıcı Etkisi: Yükselen Korumacılık”, International Conference On Eurasian Economies.
- Durusoy, S., “Kur savaş(2018),ı endişesi yeniden artıyor”, Dünya gazetesi, <https://www.dunya.com/gundem/kur-savasi-endisesi-yeniden-artiyor-haberi-243724>. E.T. 16.06.2018.
- Eğilmez, M., (2013), “Kur Savaşları”, Kendime Yazılar.
- Efere Price. (2002). “Trade & Protectionism”, International Business, Trans-Atlantic College, London, <http://www.bayelsa.org.uk/pdf/bsup-international-businesstrade-and-protectionism.pdf> . E.T. 18.06.2018.
- Ertürk, N., (2017), “Ticaret Savaşları ve Dünya Ekonomisine Etkileri” *Fiscaeconomia* , Vol.1(2) 88-112.
- Hufbauer, G. Ç., Stephenson, J., & Sherry (2009), “Trade Policy in a time of Crisis Suggestion, for Development Countries” *CEPR Policy Insight*,33, May,p.1.
- Köylüoğlu, B., (2018). “Ticaret Savaşları”, *Strateji & Finans, Stratejik Yönetim ve Kurumsal Finans Üzerine Düşünceler*.
- Koneralp, S., (2018), “Korumacılık Savaşları Mı Başlıyor?”, *Ekonomi ve Dış Politikalar Merkezi (edam), Ekonomi ve Enerji*. <http://edam.org.tr/korumacilik-savaslari-mi-basliyor/>, E.T. 15.06.2018.
- Meakin,L.,(2018).“CurrencyWars”, *Bloomberg*, <https://www.bloomberg.com/quicktake/currency-wars>. E.T. 30.05.2018.
- Pınar, Ö., ve Uzunoğlu, H., (2013). “Dünyada Kur Savaşları Alarmı”, *İzmir Ticaret Odası, AR&GE Bülten, Ekonomi*.
- Robert, Russell D., (2001). “The Choice: A Fable of Free Trade and Protectionism”, New Jersey: Prentice Hall.
- Sepanek, E., (2016), “Currency Wars Explained: What Is a Currency War?”, <https://www.sbcgold.com/>. E.T. 31.05.2018.
- Ünay, S., ve Dilek, Ş., (2018), “Yani Korumacılık ve Ticaret Savaşları”, *Analiz, SETA*
- Wlodarczyk, R.W. (2014). “Is There a Global Currency War?”, *Entrepreneurial Business and Economics Review*,2(2), 21-30.
- Yalçınkaya, T. ve Çakır, A., (2004), “Küresel Rekabet Ekseninde İhracatçı Firmalar İçin Bir Risk Faktörü: Sosyal ve Ekolojik Damping”, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1.
- Yücel, F., (2015), “Uluslararası Stratejik Ekonominin Akıl Oyunları: Kur Savaşları ve Stratagemler”, *Conference: 7. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi, Kaposvar, Macaristan*.